

Adroddiad i'r: Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Dyddiad y Cyfarfod: 28 Ionawr 2015

Aelod/Swyddog Arweiniol: Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill/ Paul McGrady

Awdur yr Adroddiad: Richard Weigh, Prif Gyfrifydd

Teitl: Proses Cyllideb 2015/16

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad ar y broses i ddarparu'r gyllideb refeniw ar gyfer 2015/16.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

I roi diweddariad am y sefyllfa ddiweddaraf.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Ystyried y diweddariad diweddaraf a gwneud sylwadau fel y bo'n briodol.

4. Manylion yr Adroddiad

Ers y diweddariad diwethaf, mae proses y gyllideb wedi symud i'r trydydd cam sy'n canolbwyntio ar gwblhau cyllideb 2015/16 (gweler Atodiad 1 am ddarlun o broses y gyllideb). Bydd y broses yn mynd yn ôl i ystyried cyllideb 2016/17 gyda gweithdai cyllideb wedi eu trefnu ar gyfer aelodau i ganolbwyntio ar gynigion arbed ym mis Chwefror a Mawrth 2015 (bydd hwn yn dod yn Gam 4). Mae'r bwlch a ragwelir yn y gyllideb ar gyfer 2016/17 tua £8.8miliwn. Mae arbedion o £2.7miliwn wedi eu cymeradwyo fel rhan o'r broses bresennol sy'n golygu bod y bwlch sy'n weddill tua £6.1miliwn.

Mae'r tabl o ddigwyddiadau allweddol yn y broses hyd at ddiwedd Mawrth 2015 yn Atodiad 2. Bydd dyddiadau a manylion pellach yn cael eu hychwanegu yn dilyn sesiwn cyllideb a drefnwyd gyda'r UDA ym mis Chwefror a bydd yn cael ei lywio gan y gweithdai cyllideb sydd ar ddod.

Cymeradwywyd adroddiad gan y Cabinet ar 13 Ionawr 2015 a oedd yn nodi argymhellion i gael eu gwneud i gyfarfod y Cyngor ar 3 Chwefror. Mae'r adroddiad llawn a'r atodiadau ynghlwm yn Atodiad 3.

Mae'r adroddiad yn gosod allan y cynigion i gydbwyso cyllideb 2015/16, gan gynnwys codi Treth y Cyngor ar gyfartaledd o 2.75% (y lefel tybiedig yng nghynlluniau cyllideb y Cyngor) a'r defnydd o falansau cyffredinol. Yn dilyn y gweithdy cyllideb i aelodau ym mis Rhagfyr, mae hefyd yn cynnwys argymhelliad ffurfiol i flaenoriaethu cyflawni'r Cynllun Corfforaethol mewn rowndiau cyllideb yn y dyfodol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllideb y cyngor a chyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn sylfaen i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Beth fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'n bosibl y bydd y cyngor angen sicrhau arbedion o tua £17 miliwn dros y ddwy flynedd ariannol nesaf.

7. Beth yw'r prif gasgliadau o'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Bydd AEaG yn cael ei gwblhau ar gyfer yr holl gynigion perthnasol wrth i'r broses ddatblygu.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?

Roedd yr adroddiad i'r Cyngor ar 9 Rhagfyr yn amlygu'r broses ymgynghori sylweddol. Mae hyn yn cynnwys:

Yn ychwanegol at adroddiadau rheolaidd ar y broses i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, mae proses y gyllideb wedi'i hystyried gan CET, yr UDA, Briffio'r Cabinet a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae dau o'r cynigion unigol hefyd wedi'u hystyried gan bwyllgorau archwilio - y rhain yw teledu cylch cyfyng (PPP08) a Gwasanaethau Darparu (ABS02). Mae'r cynnig olaf hefyd wedi bod yn destun Grŵp Gorchwyl a Gorffen penodol a sefydlwyd gan y Pwyllgor Craffu Perfformiad i archwilio opsiynau ar gyfer darparu gwasanaethau gofal o ansawdd uchel.

Erbyn diwedd y broses pennu cyllideb 2015/16, bydd yna o leiaf deg gweithdy cyllideb wedi'u cynnal gydag aelodau etholedig er mwyn archwilio cyllidebau gwasanaethau ac ystyried cynigion cyllidebau.

Manylion ynglŷn â phwrpas ac ymatebion i ymarfer ymgysylltu â'r cyhoedd 'Torri'r Brethyn' - cafwyd 822 o ymatebion i'r arolwg a mwy na 5,000 o ymweliadau â'r wefan.

Yn ogystal â'r ymarfer ymgysylltu â'r cyhoedd, mae'r cyngor wedi rhoi gwybod i bob cyngor Tref a Chymuned ynghylch y toriadau arfaethedig ac mae wedi cynnal cyfarfod ar gyfer yr holl gynghorau er mwyn trafod y cynigion. Mae trafodaethau parhaus rhwng rhai o wasanaethau'r cyngor sir a rhai cynghorau tref ynghylch effaith y cynigion ac a fyddai'r cynghorau tref yn ystyried ariannu rhai o'r gweithgareddau os gwneir y toriadau ai peidio. Mae'r trafodaethau hyn yn mynd rhagddynt.

Mae'r cyngor wedi ymgynghori â'i bartneriaid, trwy'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd, a bu cyfarfod rhwng cydweithwyr o'r Heddlu ac uwch swyddogion y cyngor i ddechrau edrych ar ddewisiadau eraill posibl i'r toriad

yn y ddarpariaeth teledu cylch cyfyng, os caiff ei wneud. Bydd y trafodaethau hyn yn parhau os bydd y cynigion yn datblygu'n benderfyniadau.

Mae pob aelod o staff wedi cael gwybod am y broses o bennu'r gyllideb a, lle bydd cynigion yn dod yn benderfyniadau, ymgynghorir yn llawn â'r staff yr effeithir arnynt, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau Adnoddau Dynol y Cyngor.

Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Cytunwyd ar broses ar gyfer ymgysylltu â staff a'u cynrychiolwyr Undeb Llafur yn ystod Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol ym mis Medi ac fe gedwir at hyn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Bydd hon yn broses heriol iawn gyda rhai penderfyniadau anodd i'w gwneud ar hyd y ffordd. Mae ymrwymiad a chefnogaeth aelodau etholedig yn y broses o wneud penderfyniadau ac archwilio'r broses yn hanfodol.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a byddai methu a chyflawni strategaeth gyllideb effeithiol yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y dyfodol.

Mae tri maes risg penodol wedi eu hamlygu yn y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac mae'r rhain yn cynnwys:

- risgiau o wanhau neu gael gwared ar reolaethau wrth i adnoddau leihau, gan arwain o bosibl at fwy o risg Llywodraethu;
- y risgiau o fethu gwireddu arbedion ariannol yn 2016/17 o ganlyniad i beidio â gwneud penderfyniadau rŵan; a
- risgiau arloesi fel risgiau i gaffael pethau'n allanol a mewnol, os nad yw amodau a thelerau contractau ymlaen llaw, agweddau cychwynnol o reoli contractau yn cael eu rheoli'n iawn.

Cyflwynwyd risgiau posibl o amgylch gweithredu arbedion gyda'r cynigion wrth iddynt gael eu datblygu. Fodd bynnag, er mwyn sicrhau bod yr ystyriaeth hon yn gadarn ac yn cael ei hasesu'n iawn, mae sesiwn arbennig i UDA y cyngor wedi cael ei drefnu ar gyfer 5 Chwefror i ganolbwyntio ar gyflwyno cynigion arbedion ac i ystyried a rheoli'r risgiau posibl sy'n deillio o'r broses. Bydd canlyniad y sesiwn hon yn helpu i benderfynu gweithredu yn y dyfodol, gan gynnwys er enghraifft, cofnodi mewn cofrestrau risg corfforaethol neu wasanaeth, creu prosiectau ffurfiol (yn dilyn methodoleg rheoli prosiect a ragnodwyd), adroddiadau pellach i'r pwyllgor archwilio neu Lywodraethu Corfforaethol, adolygiad archwilio, ac ati.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151, Deddf Llywodraeth Leol

1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.